ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 13ης Φεβρουαρίου 2025*

«Προδικαστική παραπομπή – Γεωργία – Κοινή γεωργική πολιτική – Κανονισμός (ΕΚ) 1782/2003 – Καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης – Άρθρο 33 – Κανονισμός (ΕΚ) 795/2004 – Δικαιώματα ενίσχυσης – Επιλεξιμότητα – Άρθρο 15 – Έννοια της "κατάτμησης" – Μείωση γεωργικών εκτάσεων μετά την προσωρινή χορήγηση των δικαιωμάτων ενίσχυσης – Σημασία της μείωσης αυτής για την οριστική χορήγηση της ενίσχυσης»

Στην υπόθεση C-625/23,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία), με απόφαση της 17ης Ιουλίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Οκτωβρίου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

Società Agricola Circe di OL Società Semplice

κατά

ST, ενεργούντος ιδίω ονόματι και υπό την ιδιότητα του διαχειριστή της ατομικής επιχείρησης Agricola Case Rosse di ST,

Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, προεδρεύοντα του έκτου τμήματος, A. Kumin (εισηγητή) και I. Ziemele, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο ST, ενεργών ιδίω ονόματι και ως διαχειριστής της ατομικής επιχείρησης Agricola Case Rosse di ST, εκπροσωπούμενος από τον G. M. Masoni, avvocato,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τους M. Di Benedetto και E. Feola, avvocati dello Stato,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις A. C. Becker και F. Moro,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003,για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 2019/93, (ΕΚ) αριθ. 1452/2001, (ΕΚ) αριθ. 1453/2001, (ΕΚ) αριθ. 1454/2001, (ΕΚ) αριθ. 1868/94, (ΕΚ) αριθ. 1251/1999, (ΕΚ) αριθ. 1254/1999, (ΕΚ) αριθ. 1673/2000, (ΕΟΚ) αριθ. 2358/71 και (ΕΚ) αριθ. 2529/2001 (ΕΕ 2003, L 270, σ. 1), καθώς και του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΚ) 795/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς (ΕΕ 2004, L 141, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Società Agricola Circe di OL Società Semplice (στο εξής: Società Agricola Circe) και, αφετέρου, του ST, ενεργούντος ιδίω ονόματι και υπό την ιδιότητα του διαχειριστή της ατομικής επιχείρησης Agricola Case Rosse di ST (στο εξής: Agricola Case Rosse), και της Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA) (Υπηρεσίας για τη χορήγηση ενισχύσεων στη γεωργία, Ιταλία) σχετικά με την οριστική χορήγηση δικαιωμάτων ενίσχυσης στο πλαίσιο του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης στη Società Agricola Circe.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 1782/2003

3 Ο κανονισμός 1782/2003 καταργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 73/2009 του Συμβουλίου, της 19ης Ιανουαρίου 2009, σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1290/2005, (ΕΚ) αριθ. 247/2006, (ΕΚ) αριθ. 378/2007 και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 (ΕΕ 2009, L 30, σ. 16).

4 Οι αιτιολογικές σκέψεις 16, 21, 24, 25, 28, 29 και 30 του κανονισμού 1782/2003 είχαν ως εξής:

«(16) Η αναγνώριση των αγροτεμαχίων αποτελεί στοιχείο ζωτικής σημασίας για τη σωστή εφαρμογή των καθεστώτων που συνδέονται με την επιφάνεια των εκτάσεων. […]

[…]

(21) Τα καθεστώτα στήριξης στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής προβλέπουν άμεση στήριξη του εισοδήματος, ιδιαίτερα προκειμένου να εξασφαλισθεί ένα ικανοποιητικό επίπεδο ζωής για τη γεωργική κοινότητα. Ο στόχος αυτός συνδέεται στενά με τη συντήρηση των γεωργικών περιοχών. Προκειμένου να αποφευχθεί η ανορθολογική κατανομή των κοινοτικών κονδυλίων, δεν θα πρέπει να παρέχονται ενισχύσεις στους γεωργούς εκείνους που δημιούργησαν τεχνητά τις συνθήκες που απαιτούνται για να λάβουν τέτοιες ενισχύσεις.

[…]

(24) Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της κοινοτικής γεωργίας και η προώθηση προτύπων για την ποιότητα των τροφίμων και το περιβάλλον συνεπάγεται κατ' ανάγκη μείωση των θεσμικών τιμών για τα γεωργικά προϊόντα με ταυτόχρονη αύξηση του κόστους παραγωγής για τις […] γεωργικές εκμεταλλεύσεις [στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα]. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί και να προωθηθεί μια αειφόρος γεωργία που θα είναι περισσότερο προσανατολισμένη προς τις αγορές, απαιτείται να ολοκληρωθεί η μετάβαση από τη στήριξη της παραγωγής στη στήριξη του παραγωγού μέσω της εισαγωγής συστήματος εισοδηματικής ενίσχυσης, αποσυνδεδεμένης από την παραγωγή για κάθε γεωργική εκμετάλλευση. Παρόλο που η αποσύνδεση δεν θα μεταβάλει τα ποσά που καταβάλλονται σήμερα στους γεωργούς, θα αυξήσει σημαντικά την αποτελεσματικότητα της ενίσχυσης του εισοδήματος. Κατά συνέπεια, κρίνεται σκόπιμο η ενιαία ενίσχυση ανά γεωργική εκμετάλλευση να εξαρτάται από την πολλαπλή συμμόρφωση προς κριτήρια περιβαλλοντικά, ασφάλειας των τροφίμων, καλής υγείας και μεταχείρισης των ζώων, καθώς και διατήρησης της γεωργικής εκμετάλλευσης σε καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση.

(25) Ένα τέτοιο σύστημα θα πρέπει να ενσωματώσει αρκετές υφιστάμενες άμεσες ενισχύσεις που λαμβάνει ο γεωργός από διάφορα καθεστώτα σε μία ενιαία ενίσχυση που θα καθορίζεται με βάση τα προηγούμενα δικαιώματα κατά τη διάρκεια μιας περιόδου αναφοράς, τα οποία θα είναι προσαρμοσμένα προκειμένου να λαμβάνουν υπόψη την πλήρη εφαρμογή των μέτρων που εισήχθησαν στα πλαίσια του προγράμματος δράσης 2000 και τις περαιτέρω προσαρμογές των ποσών των ενισχύσεων που εισάγονται από τον παρόντα κανονισμό.

[…]

(28) Προκειμένου να δοθεί στους γεωργούς η δυνατότητα να επιλέγουν ελεύθερα τι θα καλλιεργήσουν στη γη τους, συμπεριλαμβανομένων προϊόντων που υπάγονται ακόμη στο καθεστώς στήριξης που συνδέεται με την παραγωγή, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο προσανατολισμός προς την αγορά, η ενιαία ενίσχυση δεν θα πρέπει να εξαρτάται από την παραγωγή κανενός συγκεκριμένου προϊόντος. Ωστόσο, για να αποφευχθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, μερικά προϊόντα θα πρέπει να εξαιρεθούν από την παραγωγή σε επιλέξιμη γη.

(29) Προκειμένου να καθορισθεί το ποσό που θα δικαιούται ο γεωργός στα πλαίσια του νέου καθεστώτος, ενδείκνυται να γίνει αναφορά στα ποσά που έχει λάβει κατά τη διάρκεια μιας περιόδου αναφοράς. […] Η ενιαία ενίσχυση θα πρέπει να καθιερωθεί στο επίπεδο της γεωργικής εκμετάλλευσης.

(30) Το συνολικό ποσό το οποίο δικαιούται να λάβει μια γεωργική εκμετάλλευση θα πρέπει να χωρίζεται σε μερίδια (τα δικαιώματα) και να συνδέεται με ορισμένη επιλέξιμη έκταση, που απομένει να καθορισθεί, προκειμένου να διευκολύνεται η μεταβίβαση των δικαιωμάτων πριμοδότησης. Προκειμένου να αποφευχθούν οι κερδοσκοπικές μεταβιβάσεις που θα οδηγήσουν σε σώρευση δικαιωμάτων τα οποία δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, θα πρέπει να προβλεφθεί, για τη χορήγηση της ενίσχυσης, συσχέτιση μεταξύ των δικαιωμάτων και ορισμένου αριθμού επιλέξιμων εκταρίων, καθώς και η δυνατότητα περιορισμού της μεταβίβασης των δικαιωμάτων εντός μιας μόνο περιοχής. Θα πρέπει να καθορισθούν ειδικές διατάξεις για ενισχύσεις που δεν συνδέονται άμεσα με μια περιοχή, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης κατάστασης που αφορά την εκτροφή αιγοπροβάτων.»

5 Το άρθρο 1 του ως άνω κανονισμού είχε ως εξής:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει:

[…]

– στήριξη του εισοδήματος των γεωργών (που αναφέρεται στη συνέχεια ως “καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης”),

[…]».

6 Το άρθρο 2 του εν λόγω κανονισμού όριζε τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) “γεωργός”: φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων, ανεξαρτήτως της νομικής ιδιότητας που αποδίδει το εθνικό δίκαιο στην ομάδα και τα μέλη της, του οποίου η εκμετάλλευση βρίσκεται [στο] έδαφος της Κοινότητας, […] και το οποίο ασκεί γεωργική δραστηριότητα·

β) “εκμετάλλευση”: το σύνολο των παραγωγικών μονάδων που διαχειρίζεται ο γεωργός και οι οποίες βρίσκονται στην επικράτεια του ιδίου κράτους μέλους·

γ) “γεωργική δραστηριότητα”: η παραγωγή, η εκτροφή ή η καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων της συγκομιδής, της άμελξης, της αναπαραγωγής και εκτροφής ζώων για γεωργική εκμετάλλευση, ή της διατήρησης της γης σε καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση, […]

[…]».

7 Το άρθρο 33 του κανονισμού 1782/2003, που έφερε τον τίτλο «Επιλεξιμότητα», προέβλεπε τα εξής:

«1. Οι γεωργοί έχουν πρόσβαση στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης […]:

[…]

3. Σε περίπτωση συγχωνεύσεων κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς ή το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου του έτους που προηγείται του έτους εφαρμογής του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης, ο γεωργός που διαχειρίζεται τη νέα εκμετάλλευση έχει πρόσβαση στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης υπό τις αυτές προϋποθέσεις όπως και οι γεωργοί που διαχειρίζονταν τις αρχικές εκμεταλλεύσεις.

Σε περίπτωση κατατμήσεων κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς ή το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου του έτους που προηγείται του έτους εφαρμογής του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης, οι γεωργοί που διαχειρίζονται τις εκμεταλλεύσεις έχουν πρόσβαση, κατ' αναλογίαν, στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης υπό τις αυτές προϋποθέσεις όπως και ο γεωργός που διαχειρίζονταν την αρχική εκμετάλλευση.»

8 Το άρθρο 36, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού όριζε τα εξής:

«Η ενίσχυση με βάση το καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης καταβάλλεται ανάλογα με τα δικαιώματα ενίσχυσης όπως ορίζεται στο κεφάλαιο 3, που συνοδεύονται από ίσο αριθμό επιλέξιμων εκταρίων όπως ορίζεται στο άρθρο 44 παράγραφος 2.»

9 Το άρθρο 38 του εν λόγω κανονισμού όριζε τα εξής:

«Η περίοδος αναφοράς περιλαμβάνει τα ημερολογιακά έτη 2000, 2001 και 2002.»

10 Το κεφάλαιο 3 του κανονισμού 1782/2003, που έφερε τον τίτλο «Δικαιώματα ενίσχυσης», περιελάμβανε το τιτλοφορούμενο «Καθορισμός των δικαιωμάτων ενίσχυσης» άρθρο 43, το οποίο όριζε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Με την επιφύλαξη του άρθρου 48, κάθε γεωργός λαμβάνει δικαίωμα ενίσχυσης ανά εκτάριο που υπολογίζεται από τη διαίρεση του ποσού αναφοράς με τον τριετή μέσο αριθμό όλων των εκταρίων τα οποία κατά την περίοδο αναφοράς έδωσαν δικαίωμα στις άμεσες ενισχύσεις του παραρτήματος VI.

Ο συνολικός αριθμός δικαιωμάτων ενίσχυσης είναι ίσος προς τον προαναφερόμενο μέσο αριθμό εκταρίων.

[…]»

11 Το άρθρο 44, παράγραφοι 1 και 2, του εν λόγω κανονισμού όριζε τα εξής:

«1. Κάθε δικαίωμα ενίσχυσης που συνοδεύεται από επιλέξιμο εκτάριο γεννά δικαίωμα καταβολής του ποσού που καθορίζεται στο δικαίωμα ενίσχυσης.

2. Ο όρος "επιλέξιμα εκτάρια" σημαίνει κάθε γεωργική έκταση της εκμετάλλευσης που καλύπτεται από αρόσιμη γη και μόνιμους βοσκοτόπους εκτός από εκτάσεις που χρησιμοποιούνται για μόνιμες καλλιέργειες, δάση ή εκτάσεις που χρησιμοποιούνται για μη γεωργικές δραστηριότητες.»

Ο κανονισμός 795/2004

12 Ο κανονισμός 795/2004 καταργήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1120/2009 της Επιτροπής, της 29ης Οκτωβρίου 2009, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης που προβλέπεται στον τίτλο ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης για τους γεωργούς στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής και τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς (ΕΕ 2009, L 316, σ. 1).

13 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 2, 10 και 11 του κανονισμού 795/2004 είχαν ως εξής:

«(1) Κρίνεται σκόπιμο να καθοριστούν οι λεπτομέρειες εφαρμογής του τίτλου ΙΙΙ του κανονισμού [1782/2003] που θεσπίζει το καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης για τους γεωργούς.

(2) Για λόγους σαφήνειας, πρέπει να προβλεφθούν ορισμένοι ορισμοί. Κρίνεται σκόπιμο, ενδεχομένως, να χρησιμοποιηθούν οι ορισμοί που εφαρμόζονται ήδη σε παρόμοιες περιστάσεις και/ή οι οποίοι χρησιμοποιούνται ήδη επί σειρά ετών.

[…]

(10) Για να διευκολυνθεί η εφαρμογή του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης, κρίνεται σκόπιμο τα κράτη μέλη να μπορέσουν να προβούν ήδη από το έτος που προηγείται του πρώτου έτους εφαρμογής του καθεστώτος, στον προσδιορισμό των ενδεχόμενων δικαιούχων του εν λόγω καθεστώτος ιδίως στην περίπτωση που η εκμετάλλευση υπέστη αλλαγές λόγω κληρονομιάς ή οι οποίες συνδέονται με τροποποιήσεις νομικής φύσης, και να καταρτίσουν προσωρινά τα δικαιώματα ενίσχυσης.

(11) Στο άρθρο 33 του κανονισμού [1782/2003] ορίζονται οι ειδικές περιπτώσεις βάσει των οποίων οι γεωργοί έχουν πρόσβαση στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης. Προκειμένου να αποφευχθεί η χρήση των περιπτώσεων αυτών ως πρόσχημα για την μη εφαρμογή των κανόνων που διέπουν τις κανονικές μεταβιβάσεις μίας εκμετάλλευσης και τα σχετικά ποσά αναφοράς, πρέπει να καθοριστούν οι όροι και οι ορισμοί που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις αυτές.»

14 Το άρθρο 1 του κανονισμού 795/2004 όριζε τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός ορίζει τις λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης που προβλέπεται στον τίτλο ΙΙΙ του κανονισμού [1782/2003].»

15 Το άρθρο 2 του κανονισμού 795/2004 όριζε τα εξής:

«Για τους σκοπούς του τίτλου ΙΙΙ του κανονισμού [1782/2003] και του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

[…]

(ι) “μονάδα παραγωγής”, τουλάχιστον μία έκταση, συμπεριλαμβανομένης της έκτασης χορτονομών, που έδωσε δικαιώματα άμεσων ενισχύσεων κατά την περίοδο αναφοράς, σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 3 του κανονισμού [1782/2003], ή ένα ζώο το οποίο θα είχε δώσει δικαίωμα, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, σε άμεσες ενισχύσεις συνοδευόμενες ενδεχομένως, από αντίστοιχο δικαίωμα πριμοδότησης·

[…]».

16 Το άρθρο 15 του κανονισμού 795/2004, που έφερε τον τίτλο «Συγχωνεύσεις και κατατμήσεις», προέβλεπε στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Για τους σκοπούς του άρθρου 33 παράγραφος 3 δεύτερο εδάφιο του κανονισμού [1782/2003], ως "κατάτμηση" νοείται η κατάτμηση μιας εκμετάλλευσης σε τουλάχιστον δύο νέες χωριστές εκμεταλλεύσεις, κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχείο α) του κανονισμού [1782/2003], εκ των οποίων τουλάχιστον η μια εξακολουθεί να ελέγχεται όσον αφορά τη διαχείριση, τα κέρδη και τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους από τουλάχιστον ένα από τα νομικά ή φυσικά πρόσωπα που διαχειρίζονταν την αρχική εκμετάλλευση ή η κατάτμηση μιας εκμετάλλευσης σε τουλάχιστον μια νέα χωριστή εκμετάλλευση, κατά την έννοια του άρθρου 2 στοιχείο α) του κανονισμού [1782/2003], ενώ η άλλη εξακολουθεί να ελέγχεται όσον αφορά τη διαχείριση, τα κέρδη και τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους από τον γεωργό που διαχειριζόταν την αρχική εκμετάλλευση.

Ο αριθμός και η αξία των δικαιωμάτων ενίσχυσης καθορίζονται με βάση το ποσό αναφοράς και τον αριθμό εκταρίων που αντιστοιχούν στις μονάδες παραγωγής της αρχικής εκμετάλλευσης που μεταβιβάζονται.»

Το ιταλικό δίκαιο

17 Οι λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής των κανονισμών 1782/2003 και 795/2004 θεσπίστηκαν στο ιταλικό δίκαιο με την decreto ministeriale 1688 (υπουργική απόφαση 1688), της 20ής Ιουλίου 2004, την decreto ministeriale 1788 (υπουργική απόφαση 1788), της 5ης Αυγούστου 2004, και την decreto ministeriale 2026 (υπουργική απόφαση 2026), της 24ης Σεπτεμβρίου 2004.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

18 Οι αδελφοί OL και ST κατείχαν μερίδα στη Società Agricola Circe di ST e OL κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης της εταιρίας αυτής για τη χορήγηση δικαιωμάτων ενίσχυσης δυνάμει του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης και κατά την ημερομηνία προσωρινής χορήγησης 130 δικαιωμάτων ενίσχυσης με βάση την έκταση την οποία καλλιεργούσε η εν λόγω εταιρία.

19 Την 1η Αυγούστου 2002, μετά την προσωρινή χορήγηση των δικαιωμάτων αυτών, οι δύο αδελφοί συνήψαν συμφωνία η οποία προέβλεπε μια σειρά συναφών δικαιοπραξιών, ήτοι μεταβιβάσεις εταιρικών μεριδίων της εν λόγω εταιρίας αλλά και μιας τρίτης σε σχέση με τη συμφωνία αυτήν εταιρίας και μεταβίβαση καλλιεργούμενων εκτάσεων. Οι διάφορες αυτές δικαιοπραξίες είχαν ως αποτέλεσμα ότι η Società Agricola Circe, ήτοι η νέα εταιρία την οποίαν συναποτελούσαν μόνοι τους ο OL και η σύζυγός του, δεν κατείχε πλέον, όσον αφορά τις καλλιέργειες, το σύνολο των εκταρίων που αναγράφονταν στην αίτηση χορήγησης των δικαιωμάτων ενίσχυσης δυνάμει του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης, με βάση την οποία είχαν χορηγηθεί προσωρινώς τα δικαιώματα αυτά.

20 Η AGEA χορήγησε οριστικώς 71 δικαιώματα ενίσχυσης στη Società Agricola Circe. Από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι τα υπόλοιπα 59 προσωρινώς χορηγηθέντα δικαιώματα ενίσχυσης χορηγήθηκαν οριστικώς στην Agricola Case Rosse η οποία εκμεταλλευόταν από τον Σεπτέμβριο του 2002 τις γαίες που είχαν μεταβιβαστεί από τη Società Agricola Circe di ST e OL.

21 Στις 5 Ιουνίου 2006 η Società Agricola Circe άσκησε ενώπιον του Tribunale di Roma (πρωτοδικείου Ρώμης, Ιταλία) αγωγή κατά της AGEA, του ST και της Agricola Case Rosse με αίτημα να αναγνωριστεί το δικαίωμά της σε καταβολή ενισχύσεων που θα αντιστοιχούσαν σε 130 δικαιώματα ενίσχυσης και να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι σε καταβολή αποζημίωσης, για τον λόγο ότι η οριστική χορήγηση των 71 δικαιωμάτων ενίσχυσης ήταν παράνομη, δεδομένου ότι δεν στηριζόταν σε πραγματική κατάτμηση της Società Agricola Circe di ST e OL. Κατά τη Società Agricola Circe, είχε απλώς γίνει μεταβίβαση εταιρικών μεριδίων της Società Agricola Circe di ST e OL.

22 Με απόφαση της 27ης Ιουνίου 2011, το Tribunale di Roma (πρωτοδικείο Ρώμης) απέρριψε την αγωγή. Η απόφαση αυτή επιβεβαιώθηκε με απόφαση του Corte d'appello di Roma (εφετείου Ρώμης, Ιταλία) της 21ης Απριλίου 2017.

23 Το ως άνω δικαστήριο προέβη σε ερμηνεία του άρθρου 33, παράγραφος 3, του κανονισμού 1782/2003 και, ειδικότερα, του παρατιθέμενου στη διάταξη αυτήν όρου «κατάτμηση», εκτιμώντας ότι ο όρος αυτός χρησιμοποιούνταν στον εν λόγω κανονισμό υπό ευρεία και «μη τεχνική» έννοια. Ειδικότερα, κατά το εν λόγω δικαστήριο, ο συγκεκριμένος όρος δεν παρέπεμπε στην έννοια της διάσπασης όπως αυτή ορίζεται στο εταιρικό δίκαιο, αλλά σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες ένας γεωργός διαδέχεται άλλον γεωργό και στις οποίες επέρχεται μεταβολή της αρχικώς καλλιεργούμενης έκτασης. Το ίδιο δικαστήριο διευκρίνισε ακόμη ότι οι ενισχύσεις έπρεπε να συνδέονται με την καλλιεργούμενη έκταση. Χορήγησε επομένως αναλογικώς στον γεωργό που καλλιεργούσε τις μεταβιβασθείσες εκτάσεις από τον Σεπτέμβριο του 2002, ήτοι την Agricola Case Rosse, ορισμένα από τα δικαιώματα ενίσχυσης που είχαν προσωρινώς χορηγηθεί στη Società Agricola Circe di ST e OL.

24 Η Società Agricola Circe άσκησε αναίρεση κατά της απόφασης της 21ης Απριλίου 2017 ενώπιον του Corte suprema di cassazione (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο, υποστηρίζοντας ιδίως ότι η απόφαση αυτή εκδόθηκε κατά παράβαση και κατ' εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 15 του κανονισμού 795/2004, του άρθρου 2, στοιχείο α', των άρθρων 33, 38, 45 και 46 του κανονισμού 1782/2003 καθώς και της νομοθεσίας με την οποία το ιταλικό κράτος είχε θεσπίσει τους λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων της Ένωσης, ήτοι των υπουργικών αποφάσεων 1668, της 20ής Ιουλίου 2004, 1788, της 5ης Αυγούστου 2004, και 2026, της 24ης Σεπτεμβρίου 2004.

25 Προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως, η Società Agricola Circe υποστηρίζει μεταξύ άλλων ότι οι σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης ορίζουν την «κατάτμηση» υπό την έννοια ότι αφορά μόνο την περίπτωση κατά την οποία μια γεωργική εκμετάλλευση διασπάται σε δύο νέες εκμεταλλεύσεις. Κατά συνέπεια, η απλή μεταβίβαση γαιών δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά την οριστική χορήγηση των δικαιωμάτων ενίσχυσης.

26 Κατά το αιτούν δικαστήριο, για την επίλυση της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του, είναι αναγκαία η ερμηνεία του άρθρου 15 του κανονισμού 795/2004 και του άρθρου 33 του κανονισμού 1782/2003 καθώς και άλλων διατάξεων του δεύτερου αυτού κανονισμού, προκειμένου να καθοριστεί, πρώτον, το περιεχόμενο της έννοιας της «κατάτμησης» της γεωργικής εκμετάλλευσης. Δεύτερον, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η έννοια αυτή αντιστοιχεί στην έννοια της διάσπασης όπως αυτή ισχύει στο πλαίσιο του εταιρικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας (ΕΕ) 2019/2121 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2019, για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 όσον αφορά τις διασυνοριακές μετατροπές, συγχωνεύσεις και διασπάσεις (ΕΕ 2019, L 321, σ. 1), και κατά συνέπεια δεν συμπεριλαμβάνει περίπτωση όπως αυτή της οποίας έχει επιληφθεί το αιτούν δικαστήριο, η εν

λόγω ερμηνεία είναι επίσης αναγκαία προκειμένου να κριθεί αν και σε ποιο βαθμό η μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης, η οποία επήλθε μετά την υποβολή αίτησης για τη χορήγηση δικαιωμάτων ενίσχυσης και την προσωρινή χορήγηση των δικαιωμάτων αυτών, αλλά πριν από την οριστική χορήγηση των ως άνω δικαιωμάτων, ασκεί επιρροή όσον αφορά την εν λόγω οριστική χορήγηση.

27 Στο πλαίσιο αυτό, το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει ο όρος “κατάτμηση”, ο οποίος χρησιμοποιείται στο άρθρο 33, παράγραφος 3, του κανονισμού [1782/2003] και στο άρθρο 15 του κανονισμού [795/2004] την έννοια ότι παραπέμπει στον αντίστοιχο θεσμό του εταιρικού δικαίου και, συνεπώς, προϋποθέτει εταιρικό μετασχηματισμό έχοντα ως αποτέλεσμα τη διαίρεση της αρχικής περιουσίας και του συνόλου των καλλιεργούμενων εκτάσεων της ενιαίας εταιρίας σε δύο χωριστές περιουσίες που ανήκουν σε διαφορετικές νομικές οντότητες, ή μπορεί να ερμηνευθεί διασταλτικά και, επομένως, να εφαρμοστεί σε κάθε σύμβαση που έχει ως τελικό αποτέλεσμα την κατανομή της αρχικής περιουσίας και του συνόλου των καλλιεργούμενων εκτάσεων της αρχικής έχουσας την ιδιότητα του “γεωργού” εταιρίας σε δύο διαφορετικές οντότητες, μεταξύ άλλων μέσω μεταβιβάσεων μεριδίων και πράξεων πώλησης εκτάσεων;

2) Κατ’ ορθή ερμηνεία του συνόλου των διατάξεων του κανονισμού 1782/2003 (άρθρα 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43 και 44), αποτελεί κρίσιμο στοιχείο, για τους σκοπούς της οριστικής χορήγησης των δικαιωμάτων ενίσχυσης (τίτλων) ΚΓΠ, στο πλαίσιο της πρώτης εφαρμογής του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης, η μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης και των επιλέξιμων εκταρίων η οποία έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια του 2002, μετά την υποβολή της αίτησης από τον “γεωργό” και την προσωρινή χορήγηση των δικαιωμάτων ενίσχυσης (τίτλων), στην περίπτωση που η εν λόγω μείωση επήλθε συνεπεία συμβατικών πράξεων μεταβίβασης τμήματος των οικείων εκτάσεων κατά τη διάρκεια του 2002, μπορεί δε η εν λόγω τροποποίηση υπό τη μορφή μείωσης να διενεργηθεί και αυτεπαγγέλτως στο πλαίσιο της οριστικής χορήγησης;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

28 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 33, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 795/2004, έχει την έννοια ότι ο όρος «κατάτμηση» κατά τις διατάξεις αυτές καλύπτει την περίπτωση κατά την οποία συναφείς μεταξύ τους δικαιοπραξίες που καταρτίστηκαν μεταξύ περισσοτέρων γεωργών κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, περιλαμβανομένης της μεταβίβασης εταιρικών μεριδίων και καλλιεργούμενων γεωργικών εκτάσεων, συνεπάγονται την περιέλευση της αρχικής περιουσίας ενός γεωργού και του συνόλου των εκτάσεων αυτών σε δύο διαφορετικούς νέους γεωργούς, ακόμη και όταν η περίπτωση αυτή δεν συνιστά «διάσπαση» κατά την έννοια του εταιρικού δικαίου της Ένωσης και ιδίως της οδηγίας 2019/2121.

29 Καταρχάς, παρατηρείται, πρώτον, ότι το γεγονός ότι οι κανονισμοί 1782/2003 και 795/2004 καταργήθηκαν δεν επηρεάζει το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, δεδομένου ότι από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι οι κανονισμοί αυτοί έχουν, εν προκειμένω, κατά χρόνον εφαρμογή.

30 Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται, δεύτερον, ότι, κατά το άρθρο 33, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003, σε περίπτωση κατατμήσεων κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, η οποία περιλαμβάνει, κατά το άρθρο 38 του κανονισμού αυτού, τα ημερολογιακά έτη 2000 έως 2002, ή το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου του έτους που προηγείται του έτους εφαρμογής του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης, οι συμμετέχοντες στην κατάτμηση γεωργοί που διαχειρίζονται τις οικείες εκμεταλλεύσεις έχουν πρόσβαση κατ' αναλογίαν στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης, δηλαδή σε εισοδηματική στήριξη.

31 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει το γεγονός, το οποίο άλλωστε δεν αμφισβητείται, ότι οι συναφείς μεταξύ τους δικαιοπραξίες οι οποίες συνεπάγονται για τη Società Agricola Circe, μεταξύ άλλων, τη μείωση των καλλιεργούμενων γεωργικών εκτάσεων σε σχέση με εκείνες τις οποίες καλλιεργούσε η Società Agricola Circe di ST e OL, έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια του 2002 και, ως εκ τούτου, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς που καθορίζεται από το άρθρο 38 του κανονισμού 1782/2003.

32 Τρίτον, επισημαίνεται ότι, κατά το αιτούν δικαστήριο, η έννοια της «διάσπασης», όπως ορίζεται στο εταιρικό δίκαιο, σημαίνει τον μετασχηματισμό μιας ενιαίας εταιρίας ο οποίος έχει ως αποτέλεσμα τη διαίρεση της αρχικής περιουσίας και του συνόλου των καλλιεργούμενων εκτάσεων της εταιρίας αυτής σε δύο χωριστές περιουσίες που ανήκουν σε διαφορετικές νομικές οντότητες. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει μεταξύ άλλων στην οδηγία 2019/2121 η οποία περιλαμβάνει ορισμό της έννοιας αυτής. Εξάλλου, το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι, εν προκειμένω, η Società Agricola Circe di ST e OL δεν υπέστη διάσπαση κατά την έννοια του εταιρικού δικαίου. Επομένως, μόνον βάσει ερμηνείας της έννοιας της κατάτμησης η οποία θα είναι ευρύτερη από την ερμηνεία της αντίστοιχης έννοιας του εταιρικού δικαίου θα μπορεί το αιτούν δικαστήριο να θεωρήσει ότι η Società Agricola Circe di ST e OL υπέστη κατάτμηση κατά την έννοια του άρθρου 33, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 795/2004.

33 Για τους σκοπούς της ερμηνείας των τελευταίων αυτών διατάξεων, υπενθυμίζεται ότι ο κανονισμός 795/2004, κατά το άρθρο του 1 σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη του 1, θεσπίζει τους λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης που προβλέπεται στον τίτλο III του κανονισμού 1782/2003. Προς τούτο, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 2 του κανονισμού 795/2004, ο κανονισμός αυτός περιέχει, για λόγους σαφήνειας, μια σειρά ορισμών.

34 Ειδικότερα, κατά το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 795/2004, για τους σκοπούς του άρθρου 33, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003, ως «κατάτμηση» νοείται η κατάτμηση μιας εκμετάλλευσης σε τουλάχιστον δύο νέες χωριστές εκμεταλλεύσεις, κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α', του κανονισμού 1782/2003, εκ των οποίων τουλάχιστον η μία εξακολουθεί να ελέγχεται όσον αφορά τη διαχείριση, τα κέρδη και τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους από τουλάχιστον ένα από τα νομικά ή φυσικά πρόσωπα που διαχειρίζονταν την αρχική εκμετάλλευση ή η κατάτμηση μιας εκμετάλλευσης σε τουλάχιστον μία νέα χωριστή εκμετάλλευση, κατά την έννοια του ως άνω άρθρου 2, στοιχείο α', ενώ η άλλη εξακολουθεί να ελέγχεται όσον αφορά τη διαχείριση, τα κέρδη και τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους από τον γεωργό που διαχειριζόταν την αρχική εκμετάλλευση.

35 Διαπιστώνεται ότι το κείμενο των διατάξεων αυτών δεν περιέχει καμία παραπομπή σε πράξεις του δικαίου της Ένωσης σχετικές με το εταιρικό δίκαιο, όπως η οδηγία 2019/2121, οι οποίες προβλέπουν στενότερο ορισμό για την έννοια της «διάσπασης».

36 Από το κείμενο των εν λόγω διατάξεων προκύπτει ακόμη ότι αυτές δεν περιλαμβάνουν ούτε παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών όσον αφορά τον καθορισμό, για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 33, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003, της έννοιας της «κατάτμησης».

37 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, από τις επιταγές τόσο της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και της αρχής της ισότητας προκύπτει ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται σε διάταξη του δικαίου της Ένωσης η οποία δεν περιέχει ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του πεδίου εφαρμογής της πρέπει κατά κανόνα να ερμηνεύονται κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, με γνώμονα όχι μόνον το γράμμα της διάταξης, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται, καθώς και τον σκοπό που επιδιώκει η επίμαχη ρύθμιση (πρβλ. αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 2012, Ketelä, C-592/11, EU:C:2012:673, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 20ής Απριλίου 2023, EEW Energy from Waste, C-580/21, EU:C:2023:304, σκέψη 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

38 Το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 795/2004 ορίζει μεν την «κατάτμηση» ως την κατάτμηση μιας εκμετάλλευσης σε τουλάχιστον δύο νέες χωριστές εκμεταλλεύσεις εκ των οποίων τουλάχιστον η μια εξακολουθεί να ελέγχεται όσον αφορά τη διαχείριση, τα κέρδη και τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους από τουλάχιστον ένα από τα νομικά ή φυσικά πρόσωπα που διαχειρίζονταν την αρχική εκμετάλλευση, ή σε τουλάχιστον μία νέα χωριστή εκμετάλλευση, ενώ η άλλη εξακολουθεί να ελέγχεται όσον αφορά τη διαχείριση, τα κέρδη και τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους από τον γεωργό που διαχειριζόταν την αρχική εκμετάλλευση, πλην όμως η διάταξη αυτή δεν διευκρινίζει ποια μορφή πρέπει να λάβει η πράξη κατάτμησης της αρχικής εκμετάλλευσης προκειμένου να εμπίπτει στην έννοια αυτή και προκειμένου, κατά συνέπεια, να είναι επιλέξιμοι δυνάμει του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης οι γεωργοί που διαχειρίζονται τις εκμεταλλεύσεις οι οποίες προκύπτουν από μια τέτοια κατάτμηση. Επομένως, εστιάζοντας στην κατάσταση που προκύπτει από μια τέτοια πράξη, η εν λόγω διάταξη ορίζει την έννοια αυτή σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης πράξης.

39 Ως εκ τούτου, με βάση το γράμμα του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 795/2004 μπορεί να θεωρηθεί ότι η κατά το άρθρο 33, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003 έννοια της «κατάτμησης» έχει εφαρμογή σε μια κατάσταση που δημιουργείται από συναφείς μεταξύ τους δικαιοπραξίες και ιδίως από τη μεταβίβαση, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, καλλιεργούμενων γεωργικών εκτάσεων, ακόμη και αν μια τέτοια κατάσταση δεν εμπίπτει κατ' ανάγκην στην έννοια της «διάσπασης», όπως αυτή ορίζεται σε πράξεις του εταιρικού δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας 2019/2121.

40 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από την όλη οικονομία καθώς και από τον σκοπό του κανονισμού 1782/2003.

41 Συναφώς, επισημαίνεται, κατά πρώτον, ότι από τον συνδυασμό του άρθρου 36, παράγραφος 1, του άρθρου 43, παράγραφος 1, και του άρθρου 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003 προκύπτει καταρχάς ότι η στήριξη του εισοδήματος των γεωργών, η οποία παρέχεται με βάση το καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης, καταβάλλεται ανάλογα με τα δικαιώματα ενίσχυσης, εν συνεχεία ότι

κάθε γεωργός λαμβάνει δικαίωμα ενίσχυσης ανά επιλέξιμο εκτάριο και, τέλος, ότι κάθε δικαίωμα ενίσχυσης που συνοδεύεται από επιλέξιμο εκτάριο γεννά δικαίωμα καταβολής του ποσού που καθορίζεται στο δικαίωμα ενίσχυσης.

42 Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο κανονισμός 1782/2003 αναγνωρίζει την ύπαρξη συνδέσμου μεταξύ, αφενός, των δικαιωμάτων ενίσχυσης βάσει των οποίων καταβάλλεται η εισοδηματική ενίσχυση και, αφετέρου, των γεωργικών εκτάσεων (πρβλ. απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2010, van Dijk, C-470/08, EU:C:2010:31, σκέψεις 28 έως 30).

43 Η ύπαρξη του συνδέσμου αυτού αντανακλάται επίσης στο πλαίσιο πράξης κατάτμησης γεωργικής εκμετάλλευσης η οποία λαμβάνει χώρα κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Πράγματι, από τον συνδυασμό του άρθρου 33, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003 και του άρθρου 15, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 795/2004 προκύπτει ότι, εξαιτίας της κατάτμησης, ο αριθμός των δικαιωμάτων ενίσχυσης καθενός από τους γεωργούς που διαχειρίζονται μέρος της αρχικής γεωργικής εκμετάλλευσης πρέπει αναγκαστικά να είναι μικρότερος από εκείνον που είχε λάβει ολόκληρη η ως άνω γεωργική εκμετάλλευση.

44 Ειδικότερα, δυνάμει της πρώτης από τις διατάξεις αυτές, σε περίπτωση κατάτμησης κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς ή το αργότερο στις 31 Δεκεμβρίου του έτους που προηγείται του έτους εφαρμογής του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης, οι γεωργοί που διαχειρίζονται τις οικείες εκμεταλλεύσεις έχουν πρόσβαση, κατ' αναλογίαν, στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης υπό τις αυτές προϋποθέσεις όπως και ο γεωργός που διαχειριζόταν την αρχική εκμετάλλευση. Ομοίως, κατά τη δεύτερη από τις εν λόγω διατάξεις, ο αριθμός και η αξία των δικαιωμάτων ενίσχυσης καθορίζονται με βάση, μεταξύ άλλων, τον αριθμό εκταρίων που αντιστοιχούν στις μονάδες παραγωγής της αρχικής εκμετάλλευσης οι οποίες μεταβιβάζονται.

45 Κατά δεύτερον, όσον αφορά τον σκοπό που επιδίωκε ο κανονισμός 1782/2003, υπενθυμίζεται καταρχάς ότι, όπως εκτίθεται στην αιτιολογική του σκέψη 24, ο κανονισμός αυτός απέβλεπε στη μετάβαση από τη στήριξη της παραγωγής στη στήριξη του παραγωγού, διά της σταδιακής μείωσης των άμεσων ενισχύσεων και της εισαγωγής συστήματος εισοδηματικής ενίσχυσης αποσυνδεδεμένης από την παραγωγή, δηλαδή της ενιαίας ενίσχυσης η οποία καθορίζεται με βάση τα προηγούμενα δικαιώματα κατά τη διάρκεια μιας περιόδου αναφοράς, ούτως ώστε οι γεωργοί της Ένωσης να καταστούν ανταγωνιστικότεροι (απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, Πανελλήνιος Σύνδεσμος Βιομηχανιών Μεταποίησης Καπνού, C-373/11, EU:C:2013:567, σκέψη 17).

46 Εν συνεχεία, από την αιτιολογική σκέψη 29 του κανονισμού 1782/2003, κατά την οποία η ενιαία ενίσχυση θα έπρεπε να καθοριστεί στο επίπεδο της γεωργικής εκμετάλλευσης, προκύπτει ότι επιθυμία του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να καταβάλλεται η ενίσχυση, με βάση τα δικαιώματα ενίσχυσης ανά εκτάριο, στον γεωργό που πράγματι διαχειρίζεται τη γεωργική εκμετάλλευση, ήτοι ένα σύνολο μονάδων παραγωγής.

47 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι γεωργικές εκτάσεις ανήκουν στην εκμετάλλευση ενός γεωργού όταν αυτός έχει την εξουσία να τις διαχειριστεί για την άσκηση γεωργικής δραστηριότητας, δηλαδή όταν ο γεωργός διαθέτει, ως προς τις εκτάσεις αυτές, επαρκή αυτονομία για την άσκηση της γεωργικής δραστηριότητάς του (απόφαση της 9ης Ιουνίου 2016, Planes Bresco, C-333/15 και C-334/15, EU:C:2016:426, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

48 Τέλος, όπως προκύπτει από την αιτιολογική του σκέψη 30, ο κανονισμός 1782/2003 επιδίωκε περαιτέρω τον σκοπό να αποφευχθούν οι κερδοσκοπικές μεταβιβάσεις δικαιωμάτων ενίσχυσης που θα οδηγούσαν σε σώρευση τέτοιων δικαιωμάτων τα οποία από γεωργικής απόψεως δεν θα ανταποκρίνονταν στην πραγματικότητα.

49 Το να προκρίνεται όμως ερμηνεία της κατά το άρθρο 33, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003 έννοιας της «κατάτμησης» βάσει της οποίας η έννοια αυτή δεν επιτρέπει να θεωρηθεί ότι ένας νέος γεωργός, στον οποίο μεταβιβάστηκαν, στο πλαίσιο συναφών δικαιοπραξιών, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, καλλιεργούμενες γεωργικές εκτάσεις, δύναται να έχει πρόσβαση στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης θα υπονόμευε όλους τους σκοπούς τους οποίους επιδιώκει ο κανονισμός 1782/2003 και των οποίων γίνεται μνεία στις σκέψεις 45, 46 και 48 της παρούσας απόφασης, κατά το μέτρο που η ερμηνεία αυτή θα σήμαινε ότι, αφενός, η πρόσβαση στο καθεστώς αυτό θα παρεχόταν αποκλειστικώς και εξ ολοκλήρου στον γεωργό που έχει παύσει να διαχειρίζεται τις εν λόγω εκτάσεις και, αφετέρου, η ενίσχυση θα καταβαλλόταν για δικαιώματα ενίσχυσης που έχουν παύσει να συνδέονται με τις εκτάσεις αυτές.

50 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι το άρθρο 33, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 795/2004, έχει την έννοια ότι ο όρος «κατάτμηση» κατά τις διατάξεις αυτές καλύπτει την περίπτωση κατά την οποία συναφείς μεταξύ τους δικαιοπραξίες που καταρτίστηκαν μεταξύ περισσοτέρων γεωργών κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, περιλαμβανομένης της μεταβίβασης εταιρικών μεριδίων και καλλιεργούμενων γεωργικών εκτάσεων, συνεπάγονται την περιέλευση της αρχικής περιουσίας ενός γεωργού και του συνόλου των εκτάσεων αυτών σε δύο διαφορετικούς νέους γεωργούς, ακόμη και όταν η περίπτωση αυτή δεν συνιστά «διάσπαση» κατά την έννοια του εταιρικού δικαίου της Ένωσης και ιδίως της οδηγίας 2019/2121.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

51 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι το δεύτερο ερώτημα υποβάλλεται για την περίπτωση που από την απάντηση στο πρώτο ερώτημα θα προέκυπτε ότι η έννοια της «κατάτμησης» κατά το άρθρο 33, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003 σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 795/2004 παραπέμπει στην έννοια της «διάσπασης» που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο του εταιρικού δικαίου.

52 Δεδομένης όμως της απάντησης που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

53 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 33, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη

θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 2019/93, (ΕΚ) αριθ. 1452/2001, (ΕΚ) αριθ. 1453/2001, (ΕΚ) αριθ. 1454/2001, (ΕΚ) αριθ. 1868/94, (ΕΚ) αριθ. 1251/1999, (ΕΚ) αριθ. 1254/1999, (ΕΚ) αριθ. 1673/2000, (ΕΟΚ) αριθ. 2358/71 και (ΕΚ) αριθ. 2529/2001, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 795/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1782/2003 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς,

έχει την έννοια ότι:

ο όρος «κατάτμηση» κατά τις διατάξεις αυτές καλύπτει την περίπτωση κατά την οποία συναφείς μεταξύ τους δικαιοπραξίες που καταρτίστηκαν μεταξύ περισσοτέρων γεωργών κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, περιλαμβανομένης της μεταβίβασης εταιρικών μεριδίων και καλλιεργούμενων γεωργικών εκτάσεων, συνεπάγονται την περιέλευση της αρχικής περιουσίας ενός γεωργού και του συνόλου των εκτάσεων αυτών σε δύο διαφορετικούς νέους γεωργούς, ακόμη και όταν η περίπτωση αυτή δεν συνιστά «διάσπαση» κατά την έννοια του εταιρικού δικαίου της Ένωσης και ιδίως της οδηγίας (ΕΕ) 2019/2121 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2019, για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1132 όσον αφορά τις διασυνοριακές μετατροπές, συγχωνεύσεις και διασπάσεις.

(υπογραφές)